

Valeh Heydər - Heydərov Valeh Yavər oğlu, şair-publisist. 1962-ci il oktyabrın 17-də Cəbrayıl rayonunun Karxulu kəndində dünyaya göz açıb. M.A.Əliyev adına ADİ-nin məzunudur. İki antologiya və səkkiz almanaxın həmmüəllifi, "Sonsuz təsəlli-sonlu ömür", "Vüsal rəqsi" adlı şeirlər və hekayələr, "Hamı bunu bilməli" təmsillər toplusu kitablarının müəllifidir. KİVİHİ-nin "QIZIL QƏLƏM" Ali Media Mükafatına və "YILIN STARLARI ÖDÜLLƏRİ 2022" beynəlxalq naminiyasında "YILIN ŞAİRİ" Mükafatına layiq görülmüş. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.

PEŞMANLIQ

(təmsil)

Dərdlər filin qəlbini
Sanki qurd kimi yedi
O dözməyib nəhayət
Dilə gələrək, dedi:
Axı niyə meşədə
İşlər belə tərs gedir?
Az yaşarkən bülbülər
Qarğa uzun ömrü edir?!
Səbəb görən nədir ki,
Tülkü edir oğruluq?
Hiyləgərlik nə gerek
Varsa əgər, doğruluq?
Meymuna bax, hələ sən
Mın bir oyundan çıxır,
Sağsağansa hər yerdə
Yalanlarla ev yıxır!....
Çox düşünüb dərinədən
Günah gördüm özümdə
Demək hikmət az olub
Danışdığım sözümdə.
Anlada bilməmişəm
Həqiqətin gücünü
Canlı həddin aşanda
Təbiətin öcünü.
Əməllərim görünür
Xeyli qüsurlu olub
Bu səbəbdən qəlbimə
Acı qəm-qüssə dolub.
Ağıl onçun verilmir
Tək özüm düz yaşayam,
Gərəkirdi haqqı mən
Hər ünvana daşıyam.
Bax beləcə müdrik fil
Çox kövrəlib, ağladı
Bu çəkdiyi peşmanlıq
Ürəyini dağladı.
Diqqətli ol, ey insan,
Əməlində, sözümdə,
Korlanıbsa ətrafın
Günahkarsan özün də.

YALTAQLAR

(təmsil)

Bir gün xəbər yayıldı
Meymun vəzifə alıb,
Başlamağa işinə
Sayılı günlər qalıb.
Bunu tülkü eşitcək
Təbrik üçün tələsdi,
Quyruğunu sallayıb
Onun önünü kəsdi.
Dedi: Təbrik edirəm
Yeni işin mübarək,
Buyur görək əziz dost
Sənə nə qulluq edək?!
Bu xəbəri eşidcək
Porsuq da ora getdi,
Üz tutaraq meymuna
Belə bir xitab etdi.
Dedi: qurban meymuna
Bizim əziz canımız,
Kaş ki ayrı olmaya
Ondan bircə anımız.
Bu tərifə qoşuldu
Ayı, dovşan, hətta fil
Sanki yarış gedirdi
Onlar ötürdü dil-dil.
Nərdəyib bir pələng

Bu dəm göründü gözə
Sükut çökdü araya
O da başladı sözə.
Dedi: vəzifə alan
Meymun deyil, bir dələ,
Anlamadım mən sizi
Bu nə hay-küy vəlvələ?!
Düzün bilib yaltaqlar
Deyinməyə başladı,
Bayaq tərif edənlər
İndi onu daşladı.
Üz çevirib meymuna
Dələyə yan aldılar,
Ona xoş söz söyləyib
O ki var əl çaldılar.
Sən də bil ki, ey insan
Yox yaltaqda etibar,
Heç vaxt onda olmadı
Vəfa, nə də üzde ar.
Vəzifədə kim olsa
Yaltaq quyuq buladı.
Amma işin itircək
Dalınca daş tulladı.

ŞƏHİDLƏR ÖLMƏDİ

(akrostix sonet)

*1-ci Qarabağ müharibəsi zamanı
şahid olan həmkəndlilərim -
Qasımov Mübariz, Əliyev Adil,
Xankişiyev Mübariz, Qasımov Şahin
sizin əziz xatirənizə ithaf edirəm*

(Ş)əhid təbəssümlə dünyadan köçər
(Ə)hdinə töhfədir düşüydü cənnət.
(H)əqiqə çatmaq üçün zirvələr keçər
(İ)manın qoruyub, edər şəhadət.

(D)üşünək hər zaman ucalıqların
(L)ayıqlı ömr edib yaşadı onlar.
(Ə)n gözəl bağçanın dərdilər barın
(R)əbbin əsiqlərə mərhəməti var.

(Ö)lməz bir duyğudur əbədi çağlar
(L)eylinin, Məcnunun eşqi misal.
(M)ələklər şövq ilə seyrinə çıxar
(Ə)zizlər, zikr edər, sevər bu adı.

(D)eyildir behişt qazanmaq asan,
(İ)gid tək ad alıb sən ucalmasan.

VALEH HEYDƏR- 60

(sonet)

İllər tez ötüdü, bu günə vardığı
Keçmişin təzadı çağı əlvədə.
Mən altmış yaşına yetişdim artıq
Solur güllərimin yaşıl bağı da.

Həyatı olduqca çox sevdim düzü
Duyub anladığıca, heyrətə düşdüm.
Gördüm ki hər şeyin var iki üzü
Sevinclə isindim, dərdlə üşüdüm.

Güvəndim aləmin xoş səhərinə
Yeridim üstünə həmişə şərin.
Mən söz dəryasında enib dərinə
Axtarıb topladım mirvarilərin.

Lap ağır olsada yükün daşımaq,
Ən gözəl nemətdir dürüst yaşamaq.

MƏKTUBU OXUDUM

(sonet)

Məktubu oxudum, gözlərim doldu,
Kəlmələr ruhumu heyrətə saldı.
Titrədi dodağım, bənizim soldu,
Elə qəhərləndim, söz dildə qaldı.

Onun fikirləri parlaq düşüncə,
Sanki hərərətli günəş işığı.
Bir böyük dəryadır ləpəsi incə,
Aləmə bəzəkdir bu yaraşığı.

Qürbətdə çırpındı eşq ilə ürək,
Vətən həsrətiylə yanıb, qovruldu.
Əzabə dönsə də hər arzu dilək,
Yenə son məqamda o qalib oldu.

Əgər aliminə zülm etsə bəşər,
Özünün başına bələlər gələr.

DÜŞMƏDİ YURDUMUN ADI DİLİMDƏN

(æ)

Keçmişdə hökmünü sərt qıldı dövrən,
Otuz il ayrıldım mən öz elimdən.
Nisgili sızlatdı qəlbimi yaman,
Düşmədi yurdumun adı dilimdən.

Odlara qalandı səfalı yerlər,
Köksünü düşmənin fitnəsi yaxdı.
Daha çağlamadı gur şələlələr,
Sükuta qərq oldu, lal-dinməz axdı.

Yaxşiki, bir daha göyərdi zəmin,
Qazandı xalqımız haqlı davasın.
Sonunu gətirdik kədərin, qəmin,
Çəkdik köksümüzə vətən havasın.

Nə qədər çox üzə dərdlər insanı,
Yenə sevinc yaşar, qələbə anı.

AĞIR SINAQLARDAN MƏRD ÇIXSA İNSAN

(æ)

Gözəlüm hüsnünə aşiq oldum mən,
Bəzədim ömrümü məhəbbətinlə.
Güc alıb həmişə ülvi eşqindən,
Öyündüm hər yerdə səadətimlə.

Qəflətən üstümdən tufanlar əsdi,
Əlimi bərk tutub, yanımda durdun.
Ölüm mələyi lap qapını kəsdi,
Sən şərin üzünə, tərs şillə vurdun.

Yenə xoş bahardı açıb çiçəklər,
Nəgməkar quşların, şirindir səsi.
Elə qəşəngdir ki, o tər ləçəklər,
Baxdıqca çoxalır yaşam həvəsi.

Ağır sınaqlardan mərd çıxsa insan,
Sevinc də bəxş edər ona Yaradan.

DÜŞMƏDİ YURDUMUN ADI DİLİMDƏN

(æ)

Keçmişdə hökmünü sərt qıldı dövrən,
Otuz il ayrıldım mən öz elimdən.
Nisgili sızlatdı qəlbimi yaman,
Düşmədi yurdumun adı dilimdən.

Odlara qalandı səfalı yerlər,
Köksünü düşmənin fitnəsi yaxdı.
Daha çağlamadı gur şələlələr,
Sükuta qərq oldu, lal-dinməz axdı.

Yaxşiki, bir daha göyərdi zəmin,
Qazandı xalqımız haqlı davasın.
Sonunu gətirdik kədərin, qəmin,
Çəkdik köksümüzə vətən havasın.

Nə qədər çox üzə dərdlər insanı,
Yenə sevinc yaşar, qələbə anı.

AĞIR SINAQLARDAN MƏRD ÇIXSA İNSAN

Gözəlüm hüsnünə aşiq oldum mən,
Bəzədim ömrümü məhəbbətinlə.
Güc alıb həmişə ülvi eşqindən,
Öyündüm hər yerdə səadətimlə.

Qəflətən üstümdən tufanlar əsdi,
Əlimi bərk tutub, yanımda durdun.
Ölüm mələyi lap qapını kəsdi,
Sən şərin üzünə, tərs şillə vurdun.

Yenə xoş bahardı açıb çiçəklər,
Nəgməkar quşların, şirindir səsi.
Elə qəşəngdir ki, o tər ləçəklər,
Baxdıqca çoxalır yaşam həvəsi.

Ağır sınaqlardan mərd çıxsa insan,
Sevinc də bəxş edər ona Yaradan.

XƏYANƏT, DÜŞMƏNDİR, ONDAN UZAQ GƏZ

(æ)

Qayıt pis əməldən, gec deyil hələ,
Bir evin ocağın söndürmə, gözəl.
Saxta məhəbbətlər insana tələ,
Etibar, sədaqət hər şeydən əzəl.

Yoxsa unutmusan o vəfa andın?
Yolunu azaraq yanlış gedirsən.
Nə üçün bu qədər gerçəyi dandın?
Doğma balana da sitəm edirsən!

Kimin ki eşqinə sadıqdır yarı,
Tanrı mələyidi, cənnət nurudu.
Qeyrətdir, namusdur, ən əziz varı,
Saf büllur kimidi, sudan durudu.

Xəyanət, düşməndir, ondan uzaq göz,
Sevənlə, əhd pozan tən ola bilməz!

YALTAQLAR

(təmsil)

Bir gün xəbər yayıldı
Meymun vəzifə alıb,
Başlamağa işinə
Sayılı günlər qalıb.
Bunu tülkü eşitcək
Təbrik üçün tələsdi,
Quyruğunu sallayıb
Onun önünü kəsdi.
Dedi: Təbrik edirəm
Yeni işin mübarək,
Buyur görək əziz dost
Sənə nə qulluq edək?!
Bu xəbəri eşidcək
Porsuq da ora getdi,
Üz tutaraq meymuna
Belə bir xitab etdi.
Dedi: qurban meymuna
Bizim əziz canımız,
Kaş ki ayrı olmaya
Ondan bircə anımız.
Bu tərifə qoşuldu
Ayı, dovşan, hətta fil
Sanki yarış gedirdi
Onlar ötürdü dil-dil.
Nərdəyib bir pələng
Bu dəm göründü gözə
Sükut çökdü araya
O da başladı sözə.
Dedi: vəzifə alan
Meymun deyil, bir dələ,
Anlamadım mən sizi
Bu nə hay-küy vəlvələ?!
Düzün bilib yaltaqlar
Deyinməyə başladı,
Bayaq tərif edənlər
İndi onu daşladı.
Üz çevirib meymuna
Dələyə yan aldılar,
Ona xoş söz söyləyib
O ki var əl çaldılar.
Sən də bil ki, ey insan
Yox yaltaqda etibar,
Heç vaxt onda olmadı
Vəfa, nə də üzde ar.
Vəzifədə kim olsa
Yaltaq quyuq buladı.
Amma işin itircək
Dalınca daş tulladı.